

ÄGARENS EGEN TIDNING 6 | 2017

samarbete

yhteishyvä.fi

FISKMAN 24/7

**VESA LAPPI
KOPPLAR AV MED
PIMPELFISKE**

58
**lösningar
på julklapps-
problemen**

PÅ FLYKT UN DAN MÖRKRET

**LILLAJULSUTFÄRD
TILL TALLINN**

MODESKAPARE
PAOLA SUHONEN

”Skogen bor
inom oss
finländare”

Hela december

**EVIG
FEST**

EKONOMI

**VÅGAR DU TALA
OM PENGAR?**

Färre ord, mer handling

Finland och finländskheten har varit på tapeten hela året. Jubileumsåret kulminerar snart i självständighetsdagen.

Aku Louhimies film *Okänd soldat* som hade premiär för ungefär en månad sedan väckte diskussion så som konst bör göra. Tack vare mitt stora intresse för museibilar och det faktum att min Opel deltog i en av Petroskojsscenerna kunde jag följa med inspelningarna på nära håll. Resultatet av fyra dagars inspelningar blev att Opelns bakdel syns hela 0,2 sekunder i samband med en parad. Det ger perspektiv på saker och ting: Finland byggs inte på 100 år – vi är bara i början av resan.

DET ÄR SVÅRT ATT vara helt objektiv när ens "familjemedlem" har en roll i filmen, men jag vågar ändå påstå att *Okänd soldat* är en både stor och imponerande film. Den kryper in under skinnet och påminner oss om vilket pris Finland fick betala för självständigheten.

Många anser att man bör låta gammalt vara glömt, men sanningen är nog att man bör dra lärdom av det förgångna.

Vi bör alla fråga oss vad finländskheten innebär i dag och hur vi skall gå vidare. På vilken värdegrund vill vi bygga vår framtid och ett hurudant land vill vi ge vidare till våra barn och barnbarn?

"SKOGSMENTALITET ÄR världens vackraste ord", säger vår omslagsperson **Paola Suhonen**. Hon undrar vart lagarbetet och skogsmentaliteten har försvunnit och anser att vi bör återuppliva och ta till vara den kraft som finns i vår finländska mentalitet. Efter krigens spottade finländarna i nävarna och byggde upp sitt land. Den

talkoandan behövs än i dag. Vårt framgångsrecept är nog färre ord och mer handling.

SYFTET MED HANDESLAGEN, som såg dagens ljus för över hundra år sedan, var att tillförsäkra finländarna förmånliga livsmedel av hög kvalitet.

Andelslagsrörelsen bygger fortfarande på ärlighet, transparens, samhällsansvar och genuin omsorg om medmänniskorna. Dessa värden utgör en utmärkt grund för byggandet av det 200-åriga Finland.

Samarbetes redaktion tillönskar er alla värdig självständighetsdag och fridfull jul!

VELI-PEKKA ÄÄRI
Chefredaktör

"Den efterkrigstida talkoandan behövs än i dag."

FOTO ISTOCKPHOTO

REDAKTION

REDAKTION SOK

Chefredaktör Veli-Pekka Ääri
Publiceringschef
Anne Sassi-Leivonen
Redaktionschef Sanna Suokko
Digichef Anni Vanamo-Sundström
Mångmediala producenter
Enna Koivunen och Mari Koski
Digital producenter Sara Malmberg och Katri Saukkonen (familjeledig)
Matbilagan, innehållschef
Sanna Autio
Annonssförsäljning Maija Owie

REDAKTION SANOMA LIFESTYLE Innehållschef

Mari Paalosalo-Jussinmäki
AD Leena Majaniemi
Feature- och lifestyleproducent
Iiris von Knorring
Matproducent Tiina Valkonen
Digital producenter Sanna Vaitjoki och Tuomas Kiukas

UTGIVARE Centrallaget för Handelslagen i Finland (SOK)

KONTAKTUPPGIFTER SOK
Redaktion
förnamn.efternamn@sok.fi
Växel SOK 010 768 011
Postadress
PB 1, 00088 S-gruppen
Ägerkundstjänsten 010 765 858
(0,0888 e/min) betjänar i alla frågor som gäller ägarkunderna
Kontaktuppgifterna för ditt eget handelslag www.s-kanava.fi
Adressändringarna uppdateras automatiskt via befolkningsdatasystemet.

TRYCKERI Hansaprint

113. ÅRGÅNGEN
Samarbete utkommer sex gånger per år.
ISSN-L 0044-0396
ISSN 0044-0396 (print)
ISSN 2242-2196 (webb)
Upplaga 52 991 (LT 2015)
Medlem i Tidskrifternas Förbund

EU Ecolabel: FI/028/004

6/2017

Innehåll

38

Barnen lär sig äta hälsosamt om man föregår med gott exempel, säger Tino Singh.

Dagens vackraste: granatäppelkärnor på en fruktig svampsallad.

Julens 24 recept i

Mat-bilagan

4 O Finland, vårt designland
Jubileumsåret går i vitt och blått.

5 Utfärd till Tallinn
Vad sägs om en minisemester i Tallinn? Vår södra granne kallar.

6 "Jag har besökt 150 länder via datorn"
Pekka Kekki förstår inte varför han skulle dricka kaffe någon annanstans än på ABC.

8 Dags att kavla upp ärmarna
Paola Suhonen älskar smörgåsar och fåordig finländsk talkoanda.

13 Inslagna klappar
Finn lösningen på dina julklappsproblem.

20 24 festidéer
Allt för slutårets fester.

30 Spinnfisket väckte tanken
Vesa Lappi förbereder sig för årets mest hektiska tid.

33 Låt oss smörja kråset!
Lakrits på ostbrickan.

34 Våga tala om pengar
Välbeställda och mindre välbeställda tiger av olika orsaker. Tig inte om din ekonomi!

37 En bättre jul
Har du redan gett ett bidrag till insamlingen Jul i Sinnet?

38 Lagom sött
Tino Singh vill ge barnen hälsosam mat.

41 Var hälsad, persimon!
Bekanta dig med getostens partner.

42 Jul för hela slanten
Visualist Kia Soro hälsade julen välkommen till Sokos Wiklund i Åbo.

43 Vi bär ansvar för de unga
Programmet Nuori Mieli Työssä värnar om framtidens arbetskraft.

42 Dina förmåner
Julkonserter, gåvosedlar, sightseeing och andra förmåner med S-Förmånskortet.

20

Den bästa fiskehistorien: så får du barnen att sitta kvar vid festbordet.

Återkommande

2 Ledaren **7** Magnus Londen

37 Läsartävlingen **46** Bildkruss

47 Man är vad man äter

O Finland, vårt designland

Finländsk design lämpar sig för både festbordet och julklapparna. Klassiker inslagna i presentpapper med Finland 100-motiv gläder och värmer mottagaren.

BLÅ AALTO

Alvar Aaltos vas är en klassiker från år 1936. Vasen kan användas på olika sätt, exempelvis som vackert serveringskärl. Den ultramarinblå Aalto-vasen har en Finland 100-gravering. 16 cm. Fr. 110 e, Iittala.

KLIPPANDE FÄRG

Fiskarssaxen med orangefärgade öglor såg dagens ljus år 1967. Färgvalet var en slump: patronen i maskinen råkade innehålla orange färg.

I dag är den orangefärgade saxen ett begrepp runt om i världen. Jubileumsåret till åra finns saxen tillgänglig i vitt och blått. 21 cm. Fr. 16,95 e, Fiskars.

ÄLSKAD POESI

En av Finlands mest älskade diktare, Tommy Tabermann, designade Cupido-serien på temat hjärta i samarbete med Muurla glasbruk. Vasen Täyttymys har romantiskt hjärtformat mynning. 21 cm. 22,90 e, Muurla.

Varorna säljs hos Prisma. Urvalet varierar enligt affär.

Tallinns traditionella julmarknad bjuder på sann julstämning.

Tallinns bästa

ÄT

Restaurang Leib Resto är känd för sin närmat. Priserna är överkomliga och restaurangens mörka bröd är gudomligt gott.

SHOPPA

Julmarknaden på Rådhusplatsen är en klassiker. Torgets höga julgran har rests sedan 1400-talet. Marknaden är öppen fram till 6.1.2018.

FESTA

Hotel Virus restaurang Merineitsi bjuder på revyn Forever Young. Paljetterna och de praktfulla dräkterna står som garanti för äkta lillajulsstämning.

Utfärd till Tallinn

Unna dig en liten andhämtningspaus och åk på jubileumssutfärd till Tallinn. Du kan bo i till exempel bakrummet till en rockklubb.

Hur låter en lillajulsutfärd till Tallinn på temat Finland 100? Det låter sig göras – legendariska Sokos Hotel Viru har låtit inreda elva rum i Finland 100-anda.

Du kan övernatta i exempelvis ett rum vars ena vägg är en kopia av väggen i rockklubben Tavastias bakrum eller i vars nattduksbord du hittar serietidningen Fingerpori i stället för den klassiska hotellbibeln. Ett av rummen är inspirerat av det finländska hockeylandslaget.

”De individuellt inredda hotellrummen andas idrott, natur, design, historia och konst.

Finlands TV, som när det begav sig var mycket viktig för estländarna, har fått ett eget rum. Trots förbudet under Sovjettiden tittade invånarna i norra Estland flitigt på sändningarna i Finlands TV. Serien Dallas, nyheterna och musikprogrammen var särskilt populära”, säger Hotel Virus marknadsföringschef Evelin Org.

Hennes personliga favorit är hotellrummet Finlands ambassad, som är inrett med möbler från ambassaden i Tallinn och porträtt på de finländska presidenter som har besökt Tallinn.

3 x se och göra i Tallinn

1

ISANDE KGB-MUSEUM

Här stannade hissarna inte. På Original Sokos Hotel Viru 23:e våning finns föremål och inventarier från den obehagliga tid då hotellets personal och gäster bevakades av KGB.

2

FOTO ISTOCKPHOTO

TORN FÖR ORÄDDA

Utsikten från Estlands högsta byggnad, det 314 meter höga TV-tornet i Tallinn, är fantastisk. Den modige kan vandra längs en smal kant högst upp.

3

KARAMELLPALATS

Palatset i Kardiorg är vackert som en karamell. Det av Peter den store uppförda palatset omges av en park med vattenanläggningar. I närheten av palatset finns konstmuseet Kumu.

I artikelserien dricker vi kaffe i ABC-trafikbutiker runt om i landet.

Pensionär Pekka Kekki dricker kaffe på ABC tillsammans med det lokala parlamentet, det vill säga sina vänner och bekanta. "Min läkare har förbjudit mig att vistas i dåligt sällskap."

TEXT ANNA TOMMOLA FOTO JUSSI HELTTUNEN

"Jag har besökt 150 länder via datorn"

Pekka Kekki trivs så bra i Vittis att han reser via datorn.

” Jag har bott hela mitt liv i Vittis. Här finns allt jag behöver, inklusive en nyrenoverad simhall.

Min fru och jag brukar besöka våra grannstäder. Vi har varit i Åbo, Raumo, Tammerfors ... Besöken är snarlika: Vi ser oss omkring och går i affärer. Vi kommer alltid hem till natten.

Jag har bara varit i Sverige, men via datorn har jag besökt 150 länder runt om i världen. Det är bara att skriva in landets namn och vips är man där.

När jag var barn var det hästar som gällde. I dag har vi två pekplattor, tre datorer, två smart-

telefoner och TV med Internet. Jag betalar räkningar, förnyar recept och spelar Lotto och Keno elektroniskt. Det gäller att vara aktiv om man vill lära sig alla nymodigheter. Saker är inte så svåra som man tror.

Jag läser tidningarna Lauttakylä, Satakunnan Kansa, Ilta-Sanomat och Iltalehti via datorn. Jag brukar följa Riksdagens frågetimme. Om jag inte kan se frågetimmen direkt spelar jag in den på en minnespinne.

Politik är underhållande cirkus. Tänk att politikerna inte lär sig tala! Vårt eget lokala parlament är nog bättre på den konsten."

På kaffe

Pekka Kekki, 67, Vittis.

JAG DRICKER KAFFE

Med mjölk.

TILL KAFFET

Smörgås eller wienerbröd.

VID BORDET

Ett bekant gäng på 7-8 personer.

ABC HUITTINEN (VITTIS)

Tjänster: restaurang, station för snabbbladdning av elbilar, skötrum, matbutik, husbilsparkering

Kolumnisten är journalist, författare och företagare och en hängiven affischjägare. Det här är sista delen av kolumnserien.

De vet vem du är

Precis som mer än 50 miljoner andra sökte hon en partner på dejtingappen Tinder. Hon var öppen om sig själv, hon dejtade och hon chattade, hon blev kär ibland och avtänd ibland. Och allt hon skrev, någonsin, i fyllan eller nykter, i glädje eller i sorg, i ensamhet eller tillsammans, allt finns nu sparad.

Utan att hon riktigt insett det själv.

Men en dag fick hon, den brittiska journalisten **Judith Duportail**, för sig att kolla upp vad som egentligen finns dokumenterat om henne. Enligt en EU-förordning har medborgarna nämligen rätt att få veta.

Som svar fick hon en fil av Tinder, en fil med 800 sidor information.

”Det var som en resa genom mina drömmar, rädslor, sexuella preferenser och djupaste hemligheter,” skriver hon.

Det här luktar väl lite Stasi, eh?

Ganska mycket. Men det finns en stor skillnad: På 2010-talet ger vi ifrån oss allt detta frivilligt. Med ett smil på läpparna, dessutom.

Tinder är dock helt ärliga med att allt samlas in och sparas – även om du skulle avsluta ditt konto. Där i det finstilla står det också att användare ”inte kan förvänta sig att personlig information och chatrar alltid kommer att förbli säkra”.

Det här är förstas bara början. Datainsamling är nyckelordet redan nu och framför allt i framtiden. Ju mer företagen vet om oss, desto ”bättre” riktade ”budskap” kan de ge oss.

I denna bubbla får vi bara tips, förslag och reklam från vänner, företag och politiker som ingår i vår personliga bekvämlighetszon. Man sover alltså jättegott i bubblan.

Lite tragikomiskt är det ändå att vi i årtionden har jobbat hårt för privatlivets okränkbarhet: vi har valhemlighet, registerlagar, vi tycker varken om snokande myndigheter eller grannar, men nu bjuder vi på oss själva helt ohämmat till globala jättar.

Här om dagen gjorde jag på mitt googlekonto ett rörande försök att stoppa alla så kallade ”anpassade annonser”. Jag hade redan gjort det tidigare, trodde jag, men när jag grävde ännu djupare hittade jag plötsligt en lista på 116 företag och tjänster som får skapa riktade annonser baserat på mitt nätbeteende.

Efter att ha sett listan tror jag inte längre Tinderkvinnan överdrev: På ett plan vet de mer än oss än vad vi själva vet.

*Datainsamling
är nyckelordet
redan nu.*

Nästa år fyller
Paola Suhonens Ivana
Helsinki 20 år.

Dags att kavla upp ärmarna

Paola Suhonen, som har gjort internationell karriär, älskar traditionella smörgåsar, skogen och långsamma stunder. Hon anser att 100-åriga Finland behöver mer talkoanda.

TEXT RIINA-MARIA METSO
FOTO JOUNI HARALA
STYLING MIRKKA SIUSLUOTO
MAKEUP
MILLA STENMAN

De grävdes fram ur rycksäcken på scoututfärden och på väg till mormor. De förgyllde skidutfärden och sköljdes ner med värmande kakao ur en termos. Om kvällarna när mor värmdes dem i ugnen fyllde de köket med en underbar doft av ost.

Smörgåsarna. Enligt modeskaparen, konstnären och filmmakaren **Paola Suhonen** andas smörgåsar hemvävt.

”Många förknippar smörgåsar med Danmark, men Finland är också ett uttalat smörgåsland. Hos oss hör smörgåsarna till både vardag och fest.”

I sin egenskap av styrelsemedlem i projektet Finland 100, som har till uppgift att förbereda det självständiga Finlands jubileumsår, har Paola ägnat finländskheten många tankar under de senaste åren. Finland och finländskheten syns även i hennes design och produktion. Nästa år fyller varumärket Ivana Helsinki 20 år.

Tillbaka till smörgåsarna. Paola minns sitt barn-domshems salta och söta varma smörgåsar med stor värme. På 1970-talet var tomatpuré, plummon, emmentaler och majonnäs vanliga smörgåspålägg.

I dag äter Paola sina smörgåsar med bland annat avokado.

”Rågbröd med Auraost och skivad rödbeta andas sann finländskhet.”

Brödet har en särställning när Paola planerar menyn till sin fars stundande 80-årsfest.

”I min barndom var smörgåstårten ett givet inslag på alla fester. Traditionen har delvis fått stryka på foten, men jag tänker baka flera smörgåstårter till fars barmarksmiddag.”

Paola upplever matlagning som lyx eftersom det kräver tid. Som jäktad företagare äter hon i allmänhet på restaurang.

”Förr tvingades jag söka med ljus och lykta efter restauranger som serverade vegetariska rätter, men i dag får man vegetarisk mat på nästan alla ställen.”

GROTTMÄNNISKANS VÄRLD

Varför i all världen äter du inte kött? Den frågan fick Paola besvara otaliga gånger efter att hon hade fyllt 12 år. I dag ställer ingen längre den frågan.

”Förr fick jag ständigt försvara mitt val, men i dag är vegetarianismen fullt accepterad” säger Paola.

”Affärerna satsar på vegetarisk mat och bland annat pulled havre och bondeböneprodukten Härkis har seglat upp på konsumtions- och exporthimlen. Matkulturen och trenderna återspeglar tidens vär-

deringar – jag hoppas att respekten för djuren och deras rättigheter får ännu större utrymme i framtiden.”

För Paola har djurens rättigheter varit en självklarhet i flera decennier. Hon anser det vara fel att äta levande varelser.

”Människan har utvecklats långt inom många områden, men i fråga om födan är vi fortfarande grottmänniskor. Vi föder upp djur för att sätta tänderna i dem. Jag hoppas att köttet blir en både sällsynt och dyr råvara.”

Vegetarianismen är en integrerad del av Paola. Hon anser det vara fullt naturligt att dieten och matvanorna är identitetsskapande.

”Maten återspeglar vår livsstil i lika stor utsträckning som vår klädsel och inredningssmak. Våra val visar vem vi är och hur vi tänker”, säger hon.

Paola tillmäter matens renhet stor betydelse. Om tiden räckte till skulle hon gärna laga mer mat själv eftersom det är det bästa sättet att försäkra sig om råvarornas renhet.

”Jag vill stöda småproducenter, närproduktion och företagsamhet och därför väljer jag alltid ekologiska varor i mån av möjlighet.”

MORÖTTER MED RÄTT SMAK

Roande. Så tänkte Paola förr om utomlands boende finländare som bad sina vänner ta med sig rågbröd och salmiak när de kom på besök. Hennes inställning förändrades när hon flyttade till USA.

”Under mina fem år i USA insåg jag att det var svårt att få tag på riktigt efterragnsbröd, vilket ledde till att jag själv började beställa det och lakrits från Finland.”

I New York finns ett finländskt bageri som drivs av några unga finländare och i New York och Los Angeles strävar

handelsmännen efter att ha något för alla, vilket i viss mån underlättar Amerikafinländarnas och andra utlänningars tillvaro.

”New York och Los Angeles är föregångare i fråga om ren mat, hälsokost och så kallad raw food. Trots detta smakar till exempel morötterna annorlunda än i Finland. Skillnaden är betydande för den som är van vid de finländska aromerna.”

Finländare och amerikaner är olika på många sätt. För Paola kom finländskheten väl till pass i arbetslivet.

”Jag fick ofta höra att man kan lita på mig, att jag gör det jag har lovat och att jag inte pratar strunt”, säger hon.

Paola uppskattar själv den finländska rättfram-

→

”Maten återspeglar vår livsstil i lika stor utsträckning som vår klädsel.”

Rummen på Sokos Hotel Presidentti bär Paolas signatur

PAOLA SUHONEN, 43, från Helsingfors är modeskapare, konstnär och filmmakare. Hon är också grundare av och konstnärlig ledare för festivalen Superwood.

NÄSTA ÅR fyller modehuset Ivana Helsinki 20 år. Under jubileumsåret spelas Paolas film om mannens rättigheter in och därtill publiceras en ny barnbok i serien Erikoiskoiria Affe.

DE AV PAOLA Suhonen planerade rummen på förnyade Sokos Hotel Presidentti andas midsommar, vinterstorm, tystnad, sagoskog och sisu. Den etappvisa förnyelsen av hotellet slutförs nästa år.

I Paolas kök gäller principen "det som råkar finnas i skåpet." Hon kokar till exempel ofta soppa på kokosmjölk.

heten, ärligheten och uppriktigheten och att det man säger håller streck.

”Hellre fåordighet än löst prat. Finländarna besymls ofta för att inte behärska small talk, men jag upplever den oförmågan som enbart positivt.”

SKOG OCH OSLIPAD LYX

Paola vill vända finländarnas skogsmentalitet till något positivt.

”Skogsmentalitet är världens vackraste ord. Den orörda, eviga och ibland lite skrämmande skogen är en del av den finländska själen. Skogens okontrollerbarhet ger oss välbefinnande och rekreation.”

Skogsmentaliteten får och bör synas. I Paolas alster är skogen ett viktigt element. Den är närvarande i hennes mönster och i den Twin Peaks-stämning som präglar Ivana Helsinkis festival Superwood.

Alstren får inte vara för ”slipade”. När Paola planerade rummen på Sokos Hotel Presidentti var hon noga med att inte dölja virket eller materialet i de tjocka ryorna.

”Den oslipade lyxen vinner alltmer terräng inom finländsk design. Virkets ådring och kvistar bör synas och vid behov kan de accentueras med exempelvis skimrande guld.”

De finländska storstädernas skogsområden är unika och en stor konkurrensfördel.

”De flesta stora städerna i världen har endast parker. Skogsområdena i våra städer är något helt annat.”

”Våra stadsskogar, som ligger på ett stenkasts avstånd från trafiken och larmet, borde utnyttjas bättre i turistsammanhang.”

Många utlänningar uppskattar också de relativt lugna gatorna i Finlands städer.

”Våra japanska kunder sätter stort värde på frånvaron av trängsel och våra tysta och nästan folktomma gator.”

EN BIT FINLÄNSK SKÖNHET

Paola är inte nöjd med riktigt allt i Finland. Hon beklagar sig särskilt över vår kverulanskultur.

”Klagandet får ibland bisarra former. När någon spyr galla över något är det många som tar upp tråden och ältar frågan i det oändliga i de sociala medierna. Det gagnar varken samhället eller mänskligheten.”

Gärningar leder vidare. Paola efterlyser mer handling och mindre prat.

”Diskussionskulturen har sparat ur när allting måste stötas och blötas. Om människor i stället

*”Vi borde
koncentrera oss
mer på att
handla än på
att älta.”*

koncentrerade sig på att göra saker skulle kommentärfälten ersättas av konkreta gärningar.”

Paola beklagar att rapheten ofta får ge vika för trög analys. Efter krigen spottade finländarna i nävarna och byggde upp sitt land. Vart har detta lagarbete försvunnit?

”Sann talkoanda, som präglas av oegennytta och tyst engagemang, andas finländsk skönhet.”

I Paolas företag gäller en klar och entydig linje: man får klaga, men det räcker inte.

”Den som anser att något görs fel bör kunna föreslå en alternativ lösning.”

Ältandet är ett vanligt fenomen i de sociala medierna.

”I syfte att låta alla komma till tals kan man till exempel diskutera färgen på klubbtrymmets soffa på husbolagets Whatsapp i flera månader. Den utdragna diskussionen leder till att man aldrig kommer till skott.”

SKÖNA LÅNGSAMMA STUNDER

Paola tror att intresset för de sociala medierna kommer att förändras. Vi har ju redan *slow food* och *slow design* så varför skulle vi inte kunna ha *slow social media*? Vi behöver ett lugnare tempo, även inom digital kommunikation.

”De sociala medierna är en relativt ny företeelse som fortfarande befinner sig i en hyperfas. Nya tjänster så som tinder och klusterlösningar lanseras fortlöpande. Ivern och takten för tankarna till vansinneskörning”, säger hon.

”Ju färre sociala medier och nätverk man deltar i, desto bättre mår man. De företag som lyckas utveckla tjänster som främjar en lugnare livsrytm kommer att dra det längsta strået.”

Små saker kan ge välbefinnande. När Paola återvänder efter en resa och får andas in den finländska luften på Helsingfors-Vanda flygplats upplever hon stort välbehag.

”I New York är omgivningen smutsig, dammig och sliten men här är allting rent och fräscht.” ■

KÄRLEKSSKRIN

Klistra vackert presentpapper på en toalettpappershylsa och pryd den. Göm en liten överraskning, till exempel ett smycke, i "skrinet".

TEXT HANNA KERMAN, ENNA KOIVUNEN
OCH IIRIS VON KNORRING
FOTO ANSSI VUOHELAINEN, TUUKKA MIELONEN
OCH TILLVERKARNA

Inslagna klappar

Gör paket genom att kombinera returmaterial och nytt material. Du hittar trevliga gåvotips på följande sidor!

PAKET MED ESS

Gör paketkort av gamla spelkort. Klistra på en sticker och slå hål i kortet.

DRÖMPÅSE

Vik en gåvopåse av tidningspapper, tapet eller presentpapper och pryd den med snygga band.

Se

videon om hur
du gör paket på
webbadressen
yhteishyvä.fi.

Paketerings- och
hobbyartiklarna
finns hos Prisma.
Urvalet varierar
enligt affär.

Nicholas Vahés och Pentiks delikatesser endast hos Sokos, övriga produkter hos Prisma. Muggen Suomen kukka, Mariskooli och stekpannan även hos Sokos. Boken Ruoka-Kalevala även hos S-market, Sale, Alepa, Sokos och ABC.

För hemma-kocken

Gläd läckergommen som trivs vid spisen med exempelvis ett behändigt köksredskap, ett vackert kärl eller en hänförande smak.

1. Bordduken Alma är grafiskt tilltalande. 145 x 250 cm. 34,90 e, Finlayson. 2. Stekpannan Hard Faces aluminiumram och tjocka botten fördelar värmen jämnt och effektivt. Diam. 26 cm. Fr. 49,95 e, Fiskars. 3. De vita nougatflarnen lämpar sig utmärkt som exempelvis lärapresent. 190 g, 15,95 e, Nicholas Vahé. 4. Boken Ruoka-Kalevala bjuder på flera hundra finländares matminnen. 15,90 e.
5. Den svarta specialversionen av termoskannen med stålfoder och glasinsats har designats jubileumsåret till ära. 0,7 l. 17,90 e, Airam.
6. Mönstret Suomen kukka pryddes Arabias serviser redan år 1941. Mugg 3 dl. Fr. 14,95 e, Arabia. 7. Jubileumsåret till ära finns det populära samlarobjektet Mariskooli nu i ultramarin. 155 mm. Fr. 36,90 e, Iittala. 8. Kaffesirap med vaniljsmak. 25 cl, 7,95 e, Nicholas Vahé.
9. Vispande och hackande stavmixer. 29,90 e, House. 10. Svartvinbärsgelé. 210 g, 6,90 e, Pentik.

Damella hos Sokos. Ghd, Chanel och Ecotools hos Sokos och Emotion. Ecotools även hos Sokos.fi. Övriga produkter hos Prisma. Boken även hos Sokos. Urvalet varierar enligt affär.

För livs-njutaren

Den som uppskattar livets goda blir lycklig av underbara dofter, snygg elektronik och mjuka plagg.

1. Den digitala 49 tums Smart TV:n, som lämpar sig för alla hushåll, glädder hela familjen. TV:n har hög bildkvalitet och ett lättanvänt operativsystem. LG 49UJ630V UHD Smart TV. 499 e. 2. Chanel Gabrielle Eau de Parfum bjuder på blommig doft med inslag av bland annat ylang-ylang, tuberos, jasmin och apelsin. 50 ml. 122,50 e, Chanel. 3. Örhängena och halssmycket kröner klädseln. Finns även som silverfärgade. 9,99 e/st., Pieces. 4. Gåvösetet Nocturne Gold innehåller en specialfärgad keramisk plattång av hög kvalitet, en värmebeständig förvaringspåse och ett OPI-nagellack. 219 e, Ghd. 5. Det lönar sig att läsa den andra boken i Elena Ferrantes serie Napoli innan den tredje utkommer i januari. Uuden nimen tarina. Fr. 24,90 e. 6. Tubsjalen i merinoull kliar inte. 11,95 e, House. 7. Nattdräkten och morgonrocken är underbart mjuka. Storlekar S-XXL. 59,95 e/st., Damella. 8. Snygg Rolle-fleecejacka med hög krage för herrar. Storlekar S-XXXL. 69,95 e, Halti. 9. Setet Must-Have Matte innehåller allt som behövs för ansikts- och ögonmakeupen. Den medföljande förvaringsburken håller penslarna upprätta. 29,90 e, Ecotools.

1. Den mjuka filten tilltalar inredaren och familjens keldjur. Även som beige. 55 x 45 x 18 cm, 23,90 e. 72 x 60 x 20 cm, 34,90 e.
 2. Den kopparfärgade bastuskopan, 2,50 e, och -hinken, 6,50 e, ger bastun en ansiktslyftning. Orthex. 3. Kroppslotionen Lumene Harmonia, 200 ml, 21,90 e. 4. Pläden Alina ger varm och skön avkoppling i soffan. 130 x 150 cm. 29,95 e, House.
 5. Psykoterapeut Maaret Kallios nya bok *Inhimillisiä kohtaamisia* lär oss närvarons sköna konst. 22,90 e. 6. Prydnadskudden med kamouflagemönster ger inredningen personlig touch. 50 x 50 cm, 8,50 e, Boy Meets Girl. 7. Tofflorna är en lisa för morgontrötta fötter. Blå herrtofflor och lammönstrade damtofflor, 29,95 e, Toffee. 8. Påslakanen tryggar vederkvickande sömn. Påslakanet Lux, 150 x 210 cm. 22,50 e, House. 9. Ställjusstaken Nappula är både klassisk och modern. 183 mm, fr. 38,90 e. 107 mm, fr. 32,90 e, littala.
 10. Ilona Pietiläinens bok *Kaunein joulu* bjuder på idéer och inredningstips för julhemmet. 14,90 e, Docendo.

Produkterna hos Prisma. Adidas-gåvoförpackningen och boken även hos Sokos. Adidas-förpackningen även hos Sokos.fi. Urvalet varierar enligt affär.

1. På ribbstolen kan hela familjen öva och träna. 299 e. 2. Den sportiga Billboardluvan lämpar sig för både vardag och motion. 25,95 e, Burton. 3. De vattentäta herrlöparskorna Visa DC med DrymaxX-hinna har dämpning i hälpåret och under fotvalvet. 74,95 e, Haili. 4. Träningsblus, storlekar XS-XL. 27,95 e, Under Armour. 5. Deodoranten i gåvoförpackningen Climacool håller armhålorna torra och fräscha. Duschgelen lämpar sig även för ansiktet och håret. Fr. 4,95 e, Adidas Men. 6. Collegejacka för herrar, storlekar S-XXXL, 29,95 e. Collegebyxor, storlekar S-XXXL, 29,95 e. 7. Mari Sainios bok om Makwan Amirkhani är utmärkt semesterläsning för den idrottsintresserade. Fr. 24,90 e. 8. Den vallningsfria Sonicskidan för juniorer kräver ingen vallning. Skidan har NNN-bindning. 100-160 cm. 49,95 e, Peltonen. 9. Lätthanterlig barnpjäxa med kardborrband, storlekar 27-34, för NNN-bindningar. 34,95 e, Snowstorm. 10. Träningsuret Forerunner 235WHR GPS lämpar sig för både träning och vardagsaktiviteter. Eftersom uret mäter pulsen vid handleden behövs inget pulsband. 169 e (norm. 299 e), Garmin.

Diesel hos Sokos, Emotion och Sokos.fi.
Övriga produkter hos Prisma. Boken även hos Sokos. Urvalet varierar enligt affär.

1. Julens delikatesser med Emma Iivanainen. Fr. 14,90 e. 2. Damkänga Vail Bootie i läder. 99,95 e, Wrangler. 3. Fodrad damjacka, storlekar XS-XXL. 59 e, House. 4. Doften Diesel Bad Intense EdP bjuder på muskot och heta kryddor. 50 ml. 69,90 e, Diesel.
5. Plattången kan användas för att skapa både rakt och lockigt hår. Håret glider friktionsfritt mot de keramiska ytorna. S3500 Ceramic Slim 230. 29,95 e, Remington. 6. Nyanserna i ögonskuggspaletten lämpar sig för både vardag och fest. 5,98 e, Miss Beauty London.
7. De sladdlösa bluetooth-hörlurarna återger musik från bland annat telefonen. MDR-ZX220 BT/NFC. 39 e, Sony. 8. Sportblendern blandar smoothien direkt i flaskan. ESB 2500. 34,90 e, Electrolux. 9. Den mjuka blusen i merinoull är som gjord för vintern, storlekar S-XXL. 38,90 e, London Fog. 10. Den portabla bluetooth-högtalaren fyller rummet med stereoljud. Flip 3 EDT. 69 e, JBL.

Produkterna hos Prisma.
Tatu ja Patu även hos
Sokos och de största
S-marketerna. Urvalet
varierar enligt affär.

1. Boken Tatu ja Patun ihmeellinen jouluku handlar om fartfyllda julförberedelser. Aino Havukainens och Sami Toivonens bok åtföljs av ett Tatu ja Patu-vimpelband. Fr. 15,95 e. 2. På med hockeyskridskorna Vapor X300 och ut på isen! Storlekar 24–48. 39,95 e, Bauer. 3. Badkappan torkar och värmer efter bastun, duschen och badet. Storlekar 120–160 cm. 19,95 e, House. 4. Snow Rocket 85 Twintail är bäst på hård och jämn snö. Finns även som svart. 19,95 e, Stiga. 5. Söt mjukishund med stora ögon, 18 cm. 4,95 e, Ciraf. 6. Solskenskataran från Lego Friends bjuder på lyxkryssning. 52,90 e, Lego. 7. Nattdräkten Nallekarhu i ekologisk bomull är designad och tillverkad i Finland. Storlekar 50–86. 26,95 e, Hilla. 8. Badkappa, storlekar 90–160 cm. 39,95 e, Ratia. 9. Hatchimalägget behöver hjälp för att kläckas. Vilken figur kryper fram ur ägget? 1 figur/förp. 4,95 e, Hatchimals.

24 FEST- IDÉER

Själv-
ständighets-
dagen
kulminerar i en
stämningsfull
ljussupé.

Nära och kära i kombination med en läcker måltid gör festen lyckad. Ordna en skuggfest till slottsbalen, pryd julbordet med rosor och spela sköna låtar på nyårsnatten. På följande sidor hittar du 24 tips som sätter guldkant på festen.

SAMMANSTÄLLT AV TIINA VALKONEN OCH IIRIS VON KNORRING **MAT** TAINA SALOVAARA,
TIINA VALKONEN OCH ANU BRASK **STIL** RIIKKA SIUSLUOTO **FOTO** PÄIVI RISTELL

Julen
firas med nya
idéer i släktens
sällskap.

Det
nya året
tas emot med
en sprudlande
fest.

VITT, BLÅTT
OCH LITE SVART
Kvistar och ris pryder
festbordet. Varför inte
låta en späd eukalyptus-
kvist pryda dukningen?
Ett svartvitt inslag såsom
Marimekkos Noppa-
mönster och lite guld-
skimmer accentuerar
de vita och blå elemen-
ten. Dukning Sokos.

1
Pryd champagne-
glasen med sockrat
lingonris.

2
Smula det överblivna
rågbrödet från
servettringarna
över soppan.

Salla

Stansa hål i mitten på runda rågrödsbitar med hjälp av en form eller ett glas. Lägg de perforerade brödbitarna på en bakplåt med bakplåtspapper och grädda dem cirka 15 minuter i ugn (+180 °C). Låt bitarna svalna och använd dem som festliga servetteringar.

"Vi går på slottsbal i glada vänners lag"

Kati Immeli-Vänskä ger tips på hur man ordnar en självständighetsfest med glädje och glamour.

4 VÄRNA OM TRADITIONERNA

Mina vänner och jag grundade en vinklubb för över 20 år sedan. Vi har alltid ställt till med fest på självständighetsdagsaftonen. Vi värnar om traditionen och fester oavsett eventuell brådska. Alla ser fram emot den glada festen, som är årets höjdpunkt.

5 BÄR PROPER KLÄDSEL

Äntligen får man klä upp sig! Den festliga klädseln ger en känsla av glamour i decembermörkret. Damerna besöker frisören och lånar eller hyr klänningar. Her-

rarna bär kostym. Vår klädkod är inte lika strikt som Slottets, vilket innebär att klänningen får vara kort.

6 SERVERA GOD OCH FESTLIG MAT

Festen ordnas hemma hos någon av oss, på en restaurang eller i en hyrd festlokal. Maten bör vara god och festlig, men ingen behöver streta och stå i flera dagar i förväg. Till en början lagade vi maten själva, men under de senaste åren har vi satsat på cateringservice. På bordet finns alltid något inhemskt och dukningen går i vitt och blått. Vinerna väljs med omsorg.

7 ORDNA GLADA LEKAR

Programmet följer traditionen. Hela festen är en glad lek för vuxna. Vi har ett "presidentpar" som hälsar gästerna välkomna. Placeringskortet och kraschanerna följer ett överenskommet tema, som har varit bland annat James Bond, Eurovision Song Contest och tango. Vi sjunger, har frågesport, läser berättelser från fronten och spelar teater på bland annat temat Mika Waltari.

8 PLANERA TILLSAMMANS

En stor del av festen handlar om planering, vilket ju är en god orsak att träffas då och då. När festen är över börjar vi planera följande fest. Vi bokar restaurang eller festlokal och funderar på antalet gäster som varierar mellan 12 och 80. Vinklubbens medlemmar träffas regelbundet under året: vi plockar svamp, motionerar och reser.

Kati Immeli-Vänskä från Helsingfors, 44, jobbar som lärare i en högstadieskola.

9

Kombinera
fritt olika glas
och tallrikar.

10

Duka med
en löpare som en-
dast täcker en del
av bordsytan.

SKÖN BLANDNING

Granna färger pryder julbordet.
Som julblomster kan du välja mossor
i en stor värmeljusstake och rosor i
låga glas. Bordsduken är Marimekko
Veljekset. Dukning Sokos.

11

Baka ett läckert
pannbröd av
överbliven
risgrynsgröt.

12

**Bind en modern
halvmånekrans**
*Bind en halvmåne-
formad krans av vildvin.
Väv in granris och ljung.
Eukalyptus ger kransen en
spännande grå ton.*

Se instruktionsvideon på
adressen yhteishyvä.fi!

Julens entrémeny

Vitlökssill med lime

Laxröra

Citronkryddad siksallad

Rimmad oxfilé med nobissås

Rökt lökkompott

Ostkrans

Grytbröd av risgrynsgröt

Recept: Matbilagan sidorna 2–5

13

Klä en fiskgran till barnen

Skojiga fisk- och grönsaksspett får barnen att trivas vid bordet. Stek fiskbullar i ugnen, slå på olja och dippa bullarna i rostade sesamfrön. Gör små julgranar av stickorna och klä grenarna med fiskbullar och grönsaker.

Ät risgrynsgröt på finländskt vis

Tidningen Samarbets och Yhteishyvä's läsare berättade hur de lagar och äter julgröten. Mandeln väcker starka känslor. Så här tycker majoriteten:

GRÖTEN LAGAS PÅ

spis i ugn

DEN GARNERAS MED

fruktsoppa kanel och socker

GRÖTEN ÄTS SOM

frukost lunch

MANDELN GER

lycka en present

GRÖTEN SKÖLJS NER MED

glögg mjölk

90 %

vill ha endast en mandel
i gröten.

"Som små lassade vi upp så mycket gröt på tallriken att vi säkert fick mandeln. Det blev mycket att äta!"

"Gröten brändes vid och hunden fick mandeln."

"Mandeln hade fallit i två bitar. Mormor och jag grälade om vem som får lyckan."

"Ibland minns man mandeln först när kastrullen är tom och ingen har fått den."

"Vi minns fortfarande julen 1987 när vi hade glömt att lägga en mandel i gröten."

Mandel-
minnena sam-
lades in via
en nätenkät.
Nästan 2 700
läsare deltog
i enkäten.

14

15

Klä granen med rosor. Snittblommorna håller över julen i sina vattenrör.

16

Klä osten i festskrud

Laga en lækker färskost-rubin julen till ära: garnera örtekryddad yoghurtost med granatäppelkärnor.

Recept: yhteishyvä.fi/recepten

17

Ta vara på glöggsäsongen

När man har fått nog av den traditionella glöggen kan man blanda till en glögdrink, koka en egen blandning eller modifiera färdig glögg.

Vit glögg

Granatäppelfröer

Mousserande vin

FESTTOMTENS GLÖGGSKUMPA

Slå en tesked granatäppelkärnor i ett glas. Fyll glaset till hälften med kylskåpskall vit glögg och fyll sedan upp med mousserande vin.

Röd glögg

Chili

Ingefära

GRANHUGGARENS CHILIGLÖGG

Slå en liter traditionell glögg, en kluven chilifrukt och en rejäl bit färsk skivad ingefära i en kastrull. Koka upp blandningen och låt den dra 10 minuter under lock.

Tranbärssaft

Glöggkrydda

Rödvin

JULGUMMANS TRANBÄRSLÖGG

Koka upp en halv liter tranbärssaft med glöggkrydda i en kastrull. Låt blandningen dra en timme under lock. Sila, slå i en halv liter rödvin och varm blandningen.

19

Samla prydnads-
material i naturen.
Mossa är ett vackert
underlag för bland
annat värmeljus.

18

Snickra en ljus-
stake: borra hål
för kronljus i
en vedklabbe.

Kom ihåg att
blåsa ut
ljusen!

20

Gör ett litet
blomster-
arrangemang i
en ostkupa.

Nyårsbuffé

Tropisk ciderbål

Räkknyten med wasabi

Kycklingpinnar och
currydipp

Tortillachips och
persimonsalsa

Trifle

Recept: yhteishyvä.fi/festmeny

BOHEMISK STÄMNING

Olika höga serveringskärl, färgade värmeljusstakar, lekfullt tyg så som Marimekkos Kontio och en vintrig kvist skapar bohemisk stämning. Dukning Sokos.

21

Dekorera desserten med tomtébloss eller ljus.

Var festens DJ

Hur undviker man stillasittande?
Hur lockar man till vild dans?
Servera en festlig musikcocktail!

TILL SKÅLEN

Ed Sheeran: Shape of you

SOM BAKGRUND TILL KÖSKLUBBENS PRAT

VAX, Teddy Sky, DIMA:
Fireproof (DIMA Remix)

TILL SNYFTNINGAR

Passanger: Let her go

TILL FÖRBJUDNA BLICKAR

Simon Samaeng:
Now and later
(Acoustic Version)

TILL UPPBJUDNING

Tyron haps, Mimoza:
Anyway

FÖR PARKETTENS BETVINGARE

Pitbull & J Balvin: Hey ma
(Feat. Camila Cabello)
(Spanish Version)

SOM STÄMNINGS- HÖJARE

Alma, Franch Montana:
Phases

SOM UPPTAKT TILL FYRVERKERIET

MØ: New year's eve

SOM RÖRELSE- UPPMANING

Otto Knows: Next to me

TILL KVÄLLENS TRYCKARE

JVG: Hehkuu

SOM UPPTAKT TILL EFTERFEST

Marshmello: Alone

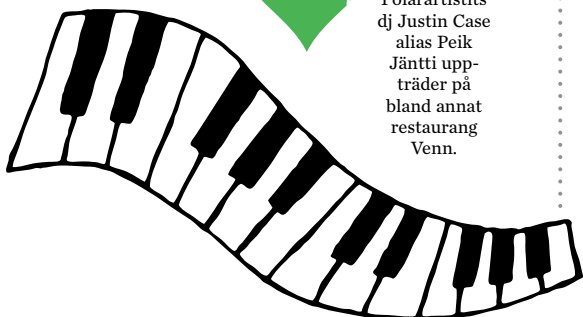
Ladda ner musikcocktai-
len via Spotify. Den finns
under namnet Peik Jänttis
Venn-lista.

FOTO ARTTU KOKKONEN

*På jobb
hos dig*

Polarartistits
dj Justin Case
alias Peik
Jäntti upp-
träder på
bland annat
restaurang
Venn.

23

Servera frisk ciderbål

Skär ner en ordentlig
portion kylskåpskalla
frukter i en bålskal.
Slå i nypressad citrussaft.
Fyll upp med 1 del väl-
smakande fruktsaft
och 3 delar iskall cider.
Använd iskuber gjorda
på fruktsaft.

24

BEVARA DE BÄSTA MINNENA FRÅN FESTEN

Gör en personlig gästbok
av polaroidbilder tagna
av gästerna. Häng upp
bilderna på ett snöre.
Bildsnöret är en trevlig
väggpyrning som väcker
glada minnen.

Polaroidkamera
Fujifilm Instax
Mini8. 79 e,
Prisma.fi.

Spinnfisket väckte tanken

Vesa Lappi tar itu med nya projekt utan att darra på manschetten, men han tummar aldrig på kvaliteten. Kala-Lappis handrökta fisk blir till i Toivala enligt traditionella familjerecept.

TEXT RIINA-MARIA METSO FOTO JESSE KARJALAINEN

”För fyra år sedan, när jag hade sålt mitt företag i maskinbranschen, hade jag mitt livs första längre semester. Jag fiskade, fiskade och fiskade.

Fiske har alltid varit min stora passion, liksom min fars och farfars. Jag är nog lite manisk i min fäbless.

Under min åtta månader långa semester fiskade jag hela 850 timmar. När jag satt där i båten undrade jag ofta vad jag ska bli som stor.

Idén föddes när jag en stormig, ruskig och mörk höstmorgon fiskade på Suvasvesi i Kallavesi. Den regnblandade snön och täta stämningen ute på sjön gjorde att jag bestämde mig för att göra min passion till ett värv. Det var upptakten till företaget Kala-Lappi.

Innan jag inledde den egentliga verksamheten stuvade jag ner mina produkter i en kylväska och besökte olika butiker i Kuopio för att låta kunderna provsmaka dem. När människor frågade var man kan köpa produkterna insåg jag att det fanns en marknad.

RÖKNING MED KÄNSLA

Fiskens kvalitet är a och o. Industriella produkter har aldrig tilltalat mig och jag tyckte att det saknas något väsentligt i butikshyllan. Där kom mina fiskar in i bilden.

Passionen styr mitt arbete. Jag vill tillverka mina produkter annorlunda än någon annan i världen. Mina recept är gamla familjerecept som jag har modifierat och anpassat till tidens anda.

Våra produkter är handgjorda. Vid tillverkningen av kallrökt regnbåde torkas och saltas fisken för hand. Vår kallrök, vars eldstad är utvecklad av familjen, är hemlagad. Vid industriell rökning av fisk tar processen 20–30 minuter i anspråk, men hos oss räcker den hela fem dagar.

Till en början vakade jag två dygn under rökprocessen – ventiler skulle öppnas och stängas och röktypen skulle varieras regelbundet. I syfte att underlätta arbetet utvecklade jag ett datorprogram som övervakar och styr processen.

INHEMSK REGNBÅGSLAX STÅR SIG

Alla våra produkter är baserade på inhemsk regnbåge med överlägsen smak. Finländsk fisk uppskattas även utomlands, bland annat i våra exportländer Tyskland och Danmark.

Den inhemska dagligvaruhandeln noterade vår höga kvalitet. Det var en stor ära att få in produkterna i S-gruppens sortiment. För halvtannat år sedan valde alla Prisma-affärer och en stor del av S-marketer att saluföra Kala-Lappis kallrökta fisk. Det innebar att vi kunde utveckla och bredda vårt urval.

→

Den här dagen processas 1 400 kg regnbågsfilé. Den normala dagsmängden är 1 000–2 000 kg.

Processen styrs och övervakas av en dator. Om något går snett får Vesa Lappi ett meddelande till sin telefon.

Joni Hyvärinen torkar fisken innan den åker in i rökeriet. Saltningen gör att överloppsvätskan försvinner.

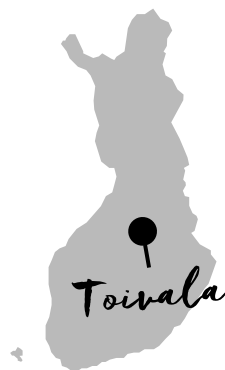
”Jag är nog lite manisk i min fäbless för fiske.”

”Jag njuter av att bilda nätverk och träffa nya människor. Det är ett sant nöje att samarbeta med butikerna”, säger Vesa Lappi.

”Konsumenten har alltid sista ordet”, säger Vesa Lappi. Produkterna provsmakas av konsumenterna och vid behov modifieras till exempel kryddningen.

Kala-Lappi

Vesa Lappi grundade företaget år 2014. I dag har Kala-Lappi fem produkter.

”Semester är inte riktigt min melodi eftersom jag tycker om liv och rörelse.”

Jag utvecklade affärsverksamheten från noll. Min första tanke var att köpa ett existerande företag, men det skulle inte ha givit den utmaning jag sökte. När jag hade grundat Kala-Lappi sade jag till min fru att jag kommer att vara helt bunden av företaget de första fem åren, men att vi därefter kan börja planera vårt privatliv och hålla semester. Min fru förstod och var med på noterna.

Tillväxten har varit hisnande. Vi är nu inne på det fjärde året och omsättningen är hela 3,2 miljoner euro. Våra tuffa och krävande mål sporrar mig att gå vidare.

Det som motiverar mig allra mest är nog att kunderna uppskattar våra produkter. Jag läser all kundrespons själv. Till en början fruktade jag att responsen till största del skulle utgöras av reklamationer, men 60–70 procent av all feedback är positiv. Tänk att så många vill tacka för

och berömma våra produkter! Det värmer när kunderna frågar när vi tänker lansera något nytt och spännande.

FISKE LÄTTAR PÅ TRYCKET

De två sista veckorna före jul jobbar vi dygnet runt.

På vårt julbord finns traditionell skinka och fiskprodukter under utvärdering. Jag äter mycket fisk, kanske lite för mycket.

Laxsmörgås är favoriten på mina fiskafängen. Jag fiskar fortfarande året runt. Under lediga veckoslut är det fiske som gäller. Det är lätt att glömma vardags-sysslorna när man sitter i båten.

Jag trivs i svampskogen och i skidspåret. På sommaren spelar jag gärna frisbeegolf. I stället för att se på TV arbetar jag framför datorn.

Semester är inte riktigt min melodi eftersom jag tycker om liv och rörelse. Jag älskar mitt intressanta jobb som ger mig inspiration, glädje och ork.

Jag har ett rörligt sinne och ger mig gärna i kast med nya saker. När man seglar en liten båt blir girarna ofta tvära. Ingen dag är tråkig och man behöver aldrig undra vad man ska göra.

En vårvinterdag hade jag faktiskt tråkigt. För att ändra på det begav jag mig ut på isen med pimpelspöet.” ■

1

DYGN

När den färska D-skurna fisken har anlänt ytsaltas filéerna för hand med havssalt. Efter ett dygn torkas filéerna varvid överlopps salt och vätska försvinner. Fisken väger nu ungefär en femtedel mindre än vid ankomsten.

3

GRADER

Fisken hängs upp i en vagn som rullas in i kallröken. Där röks den tre dagar vid + 3 °C.

72

FASER

Rökningen omfattar 72 faser. Under processen tillförs filéerna olika mängd alrök.

12

TIMMAR

Efter rökningen får filéerna dra ett halvt dygn varefter de emballeras. Den färdiga fisken levereras till affärerna samma dag.

Innehållschef Sanna Autio presenterar läckra nyheter.

UGNSFÄRDIG KARELSK STEK

Atrias karelska stek Bravuuri kan placeras i ugnen i sin förpackning. Stektiden är cirka två timmar.

”Ostbrickan är en lätt och behändig kvällsläckerhet. Duka fram olika ostar och ersätt kexen med lakrits. Lakrits har varit ett trendigt inslag i desserter redan länge och nu dyker den upp som följeslagare till ost. Prova med till exempel mögelost. Låt ostarna stå i rumstemperatur en stund före serveringen.”

Låt oss smörja kråset!

SMÅSALT

Oululainens fräsiga och tunna efterugnschips med havssalt (bilden) eller gräslök lämpar sig för både dippning och garnering. Prova gärna med rom, lök och smetana.

ÖVERRASKNING PÅ OSTBRICKAN

Lakritsens aromer rimmar utmärkt med bland annat fyllig och aromrik Valio Karelia, mjuk och nyansrik gouda från Kuusamon Juusto samt mogen Cave aged cheddar och Extramature smoke från Tesco Finest. De intressanta smaker kan vägas upp med frisk frukt, torkade tranbär, nötter och sylt.

NY KONFEKT

Under mjölkchokladen i Karl Fazers konfekt Seasonal Truffles Unifomena hittar man mjuk tryffelfyllning med smak av ugnäpple.

FÖRFÖRISKA HJÖRTRON

Färskosten Crème Bonjour Lakka innehåller riktiga bär. Osten lämpar sig utmärkt i desserter och som fyllning i ostkaka och rulltårter.

JULAROMER

Den torra och syrliga cidern Fizz Red Dry från Olvi bjuder på toner av röda äpplen. Koffs Julöl är en gyllenbrun fyllig lager vars aromer kommer från mörkrostad kornmalt.

KOMBINERADE FAVORITER

Pingviinis Kahvi-suklaa bjuder på finländarnas favoriter kaffe, choklad och glass på temat Finland 100.

FÖR NYÅRSFESTEN

Dr. Oetkers frysta pizza Rustica Tex-mex Beef & Nachos har fräsiga botten och fyllning av köttfärs, jalapeño, majsflarn, crème fraîche och ost.

SKINKANS BÄSTA VÄN

Åbo Senaps söta och starka jubileumssenap, som tillverkas Finlands jubileumsår till ära, lämpar sig utmärkt för griljering av julschinkan.

Våga tala om **PENGAR**

Att tiga är inte guld när det handlar om pengar. Ändå undviker en tredjedel av finländarna ämnet även i sin närmaste krets.

TEXT LEENA RAIVIO ILLUSTRATION ISTOCKPHOTO

S-Bankens enkät visade att ämnet pengar fortfarande är tabu för många finländare. Man vill inte diskutera sin ekonomi ens med sina anhöriga. Om man överhuvudtaget berör ämnet är det inom den egna familjen.

Ämnet pengar är mest känsligt bland personer över 60 år och minst känsligt bland dem som är under 30 år.

SVÅRIGHETER FÖRTIGS

Varför är det så svårt att tala om pengar? Frågan ställdes i S-Bankens enkät. Svaren var föga överraskande.

"Jag skäms över att vara fattig och jag vill inte att människor vet hur lite pengar jag har."

"Jag vill inte berätta om min skrala belägenhet."

Det är främst människor med penningproblem som undviker ämnet. Psykologen och utbildaren **Tony Dunderfelt** berättar att bakgrunden till att människor förtiger sina ekonomiska svårigheter ofta är ansträngande tankebanor.

"När man har det svårt skapar hjärnan tankar präglade av rädsla och panik. Den ursprungliga orsaken till ångesten får sällskap av allehanda onda föreställningar. I andanom ser man hur utmätningssmannen knackar på dörren och far i väg med TV:n och andra tillhörigheter."

Det kan vara svårt att skilja mellan det egentliga problemet, exempelvis en stor räkning, och de katastroftankar problemet ger upphov till.

"I dag behöver ingen vara ensam med sina ekonomiska bekymmer. Det går att förhandla med både banken och utskyningsverket. Eftersom transaktioner handlar om överenskommelser kräver penningaffärer alltid ett visst stötande och blötande", säger Dunderfelt.

ÖPPENHET LÄTTAR

Människor vill i allmänhet inte tala om sina besparingar och placeringar. Enkäten visade att 44 procent av finländarna undviker eller förtiger ämnet. För många är det lika svårt att tala om sina besparingar och placeringar som om sina känslor. Män har i allmänhet lättare att beröra

ämnet än kvinnor. Lättast är det för män under 30 år.

Undersökningen visar att välbeställda människor i regel har lättare att tala om sin ekonomi än andra, men även de kan undvika ämnet för att inte väcka avundsjuka eller framstå som skrytsamma.

Tony Dunderfelt tror att oviljan att prata om pengar ofta handlar om "nedärvda" mönster.

"När det begav sig talade ingen om pengar och skrytsamhet upplevdes nästan som en synd. I vårt glest befolkade land har handeln, penningströmmarna och mängden pengar alltid varit mindre än i till exempel Mellaneuropa", säger han.

Dunderfelt förundrar sig över att många undviker ämnet pengar även i sina parrelationer.

"Användningen av pengar är en så vardaglig sak att man borde kunna tala om den. Öppenhet lättar och avlägsnar spänningar om man har problem. Det är lättare att finna lösningar om man är lugn och avspänd. Om man vågar tala öppet om sina skulder, lån och amorteringar har man kommit en god bit på vägen."

"Förmögenheten är en privatsak"

Gunilla, 69, undviker att tala om sin ekonomi. Hon vill inte väcka avundsjuka.

"JAG ÄR VÄLBESTÄLLD, men inte rik. För att inte väcka avundsjuka undviker jag att tala om pengar med människor som har det sämre ställt än jag. Om någon frågade vad exempelvis min jacka har kostat skulle jag inte berätta det om jag trodde att frågeställaren inte har råd med en sådan. Jag skulle vifta bort frågan och säga att jag inte minns. Jag frågar aldrig vad människor har i lön eller pension.

Jag kan diskutera bostadspriser med sådana vänner och bekanta som bor under liknande omständigheter som jag själv. Jag är ganska öppen om min egen ekonomi, men jag skulle aldrig ställa påträngande och nyfikna frågor.

Jag har sett höjda ögonbryn när jag har handlat någon dyrbar present på ett flygfält. Fastän ingen i resesällskapet har kommenterat saken har jag upplevt att min användning av pengar fördöms och väcker avundsjuka. Människors reaktioner och beteenden visar att pengarna ofta spökar i bakgrunden.

Jag är intresserad av inredning och i vårt hem finns ett stort antal konstföremål. Man ser att vi inte lider

brist på pengar. En av våra gäster konstaterade att han borde vinna på Lotto för att ha råd med samma standard. Jag blir illa berörd av sådant och vet inte vad jag ska säga.

När min man och jag gifte oss var vi unga studenter med tunna plånböcker. Vi grälade aldrig om de pengar vi hade. Min man fick ett vävlönat arbete och jag jobbade i en låglönebransch hos ett stort företag. Min avtalslön var bättre än de fackanslutnas. På arbetsplatsen rådde strikt lönesekretess och ingen diskuterade vare sig lön eller pengar.

Fastän jag anser att förmögenheten är en privatsak tycker jag att skatteuppgifterna bör vara offentliga eftersom det bidrar till att stävja ojämlikheten i samhället. En alltför låg lön inverkar på hela tillvaron och därför bör inkomstskillnaderna minskas. Ojämlikhet leder till otrygghet i samhället.

Jag tycker inte att penningdiskussioner är opassande men vi bör nog tänka på att alla våra tillhörigheter, bostaden, bilen och så vidare, sänder signaler om vår ekonomi. Det kan leda till pinsamma situationer."

→

I enkäten, som gjordes av Kantar TNS, deltog 1039 vuxna finländare. Den kursiverade texten är lånad från undersökningen.

3 skäl att tala öppet om pengar

1 Genom att tala om pengar och ekonomi förstår man vart pengarna försvinner och var man kan spara en slant. En familj kan till exempel inse att ingen tittar på de avgiftsbelagda TV-kanaler man betalar för.

2 Öppenhet slår håll på många osanningar. Många tror att det inte lönar sig att lägga undan små belopp. Det stämmer inte alls. Man kan till exempel börja med att placera sina Bonusar i en sparfond.

3 Alla har nytta av att tala om pengar. Många vet till exempel inte att det finns helt avgiftsfria bankkonton, nettbankskoder och betalkort.

Annika Pohtila är produktgruppchef inom segmentet placering och sparande hos S-Banken.

”Som företagare lär man sig tala om pengar”

Nina, 38, har ett okomplicerat förhållande till pengar. Hon har gagnats av öppenheten.

”JAG HAR INTE SVÅRT att tala om pengar. Om man som företagare inte kan tala om sin ekonomi får man problem. I mitt barndomshem talade man öppet om pengar och ekonomi.

Om man ständigt köper och säljer får man ett naturligt förhållande till pengar. För mig är pengarna ett verktyg. Hela idén med pengar är att de kommer och går, det vill säga är i omlopp. Det viktiga är vad man får för sina pengar och varifrån de kommer.

Jag jobbar i konstbranschen och har kontakt med många företagare. Vi talar öppet om pengar och ekonomi, vi stöder varandra och vi informerar unga företagare om bland annat lönenivåer. Den öppna kommunikationen underlättar allas liv.

Många av mina anställda kollegor tycker att det är pinsamt att diskutera löner. Anställda hemlighåller sina inkomster betydligt oftare än företagare.

Det lönar sig att tala om pengar. Mina vänner och jag diskuterar både bolån och sparande. Vi utbyter tankar och idéer. Härförleden var jag på väg att ta mer lån när en av mina vänner berättade att man kan ansöka om amorteringsfrihet hos banken. Jag valde det alternativet och nu kan jag till och med spara en slant.

Min man och jag har separat ekonomi. Jag har alltid undvikit att blanda ihop män och pengar. Om jag lånar pengar åt min man eller någon annan vill

”Jag har alltid undvikit att blanda ihop män och pengar.”

jag ha ett skriftligt avtal. Min mormor sade alltid att man bör stå på egna ben. Hon menade att man inte får bli ekonomiskt beroende av sin man.

Jag anser att äktenskapsförord borde vara obligatoriska. Om man tvingar sin partner att underteckna ett sådant papper lägger det nog sordin på romantiken.

Jag tror att företagargranda nedärvs. Min son har varit intresserad av pengar sedan han var två år gammal och han har alltid talat om att grunda en butik. Min far påstår att jag har gjort pojken till kapitalist.” ■

Gunillas och Ninas namn är fingerade.

En bättre jul

Insamlingen Jul i Sinnet dukar upp mat på mindre bemedlade familjers julbord.

Har du redan givit ett bidrag till insamlingen Jul i Sinnet?

Syftet med insamlingen, som ordnas av Mannerheims Barnskyddsförbund, Finlands Röda Kors och Yle, är att ge mindre bemedlade familjer matpresentkort inför julen.

Årets insamlingsmål är 2,1 miljoner euro, vilket räcker till 30 000 presentkort á 70 euro. Presentkortet ges till i Finland bosatta barnfamiljer vars ekonomi har sparat ur på grund av till exempel arbetslöshet, sjukdom eller överskuldssättning. MBF:s och FRK:s

lokalavdelningar väljer ut mottagarna i samarbete med orternas rådgivningar, socialbyråer och församlingar.

Du kan delta i insamlingen via din bank eller genom att ringa till insamlingsnumret. Insamlingen pågår fram till julafton.

Som ägarkund stöder du automatiskt insamlingen eftersom S-gruppen är en av kampanjens samarbetspartner.

De enskilda bidragen och donationerna är livsviktiga för insamlingen!

Läs mer: hyvajoulumieli.fi/sv

FOTO GORILLA

Vilken är din favoritartikel? Svara och vinn ett 100 euros presentkort!

Bland dem som svarat lottar vi ut ett 100 euros presentkort till S-gruppens verksamhetsställen.

Skicka ditt svar senast 15.12.2017 via nätet yhteishyva.fi/osallistu eller per post till: Tidningen Samarbetes redaktion, Läsartävling 6/2017, PB 99, 00002 Helsingfors.

A photograph of a middle-aged man with a shaved head, smiling and looking towards the right. He is wearing a light blue and white striped button-down shirt with red buttons. He is sitting at a wooden table with a dark, cracked wood grain. On the table in front of him is a grey plate with a green pear, a sliced apple, and some other fruit. He is holding a glass of amber-colored liquid, possibly juice, with both hands. The background shows a window with vertical wooden frames, letting in bright light. The overall mood is warm and positive.

Företaget TwoDads
verkställande direktör
Tino Singhs devis:
"Om barnen mår bra
är folket lyckligt."

Lagom sött

Efter att ha lärt sig den ädla konsten vet företaget TwoDads verkställande direktör Tino Singh hur man får barn att äta hälsosamt.

TEXT HANNA JENSEN FOTO MAIJA ASTIKAINEN

För några år sedan undrade Tino Singh och Sami Kuusisto om det finns något livsmedelsföretag som ställer barnen i första rummet, det vill säga prioriterar barnens välbefinnande framom aktieägarnas intressen.

Det verkade inte finnas sådana företag.

Småbarnsfäderna Tino och Sami undrade vad deras barn åt. Världen hade förändrats avsevärt sedan de själva var unga. När det begav sig var läsk en lyx och nu kunde man köpa choklad till och med på postkontoren. Frestelserna hade blivit fler och barnen rörde sig allt mindre. Gårdsreviren var en skugga av de forna och barnen skjutsades till skolan och sina hobbyer.

När THL:s undersökningar visade att hela tjugo procent av barnen i skolåldern var överviktiga var det dags att handla.

”Om ingen annan handlar så gör vi det”, resonerade Tino och Sami.

De grundade företaget TwoDads och började tillverka sockerfattiga flingor och saft med samma namn. Two Dads fick uppbackning av bland annat barnläkare och näringsexperter. I syfte

att kunna konkurrera med butikshyllornas internationella produkter försågs förpackningarna med tecknade figurer.

Tino har alltid varit intresserad av mat. Före pensioneringen arbetade hans föräldrar som restaurangföretagare och Tino hjälpte ofta till i deras res-

”Barn tar efter de vuxnas mat- och sötsaksvanor.”

tauranger. I slutet av 1990-talet gav Tino ut kokboken Tino's Delhi.

Tino Singh har tre teser gällande finländska barns kostvanor.

I FÖRÄLDRARNA BÖR FÖREGÅ MED GOTT EXEMPEL

”De flesta av affärernas frukostflingor för barn innehåller en tredjedel socker.

Undvik dolt socker. Det är inte särskilt svårt att lära sig vilka produkter som innehåller sådant. Till exempel juice, som ju betraktas som hälsosam, innehåller upp till 11 gram socker per deciliter.

Saft är barns näst största sockerkälla. De största är pudding och smaksatt yoghurt. Sockerhalten i flingor och mysli kan överstiga 30 procent.

Många barn kan redan som relativt små skilja mellan hälsosam och ohälsosam mat. Eftersom barn tar efter de vuxnas mat- och sötsaksvanor kan man inte förvänta sig att ett barn äter hälsosamt om dess föräldrar inte gör det.

Det lönar sig inte att helt lämna bort sockret, men konsumtionen av sötsaker bör vara begränsad till särskilda tillfällen.

Naturell yoghurt kan med fördel smaksättas med bär och frukt. Vissa behöver något sött varje dag, →

Tino Singh, 46

VEM? VD för och en av grundarna av Helsingforsföretaget TwoDads.

VAD? Målsättningen är sundare matvanor bland finländska barn och ungdomar.

VARFÖR? ”Alla föräldrar älskar sina barn och önskar att de är lyckliga, välmående och fiffiga.”

3 små

MIN HEMLIGA LAST ÄR

choklad. Jag äter choklad nästan dagligen. Om det vore sista gången jag fick äta choklad skulle jag välja chokladglass.

EN MATINNOVATION SOM JAG SER FRAM EMOT

är ett naturligt sötningsmedel som inte är ohälsosamt.

SOM 80-ÅRING VILL JAG ÄTA

fisk, framförallt sashimi gjord på färsk laxfilé med soja, ingefära och wasabi.

medan andra klarar sig med en söt munsbiter en gång i veckan.

Fastän TwoDads tillverkar sockerfattig saft anser vi att vatten är den bästa drycken.”

2 MATTIDERN ÄR VIKTIGA

”Jag fick lära mig att en regelbunden måltidsrytm håller blodsockret på rätt nivå hela dagen. För lågt blodsocker gör barnet irriterat och inverkar negativt på koncentrations- och inlärningsförmågan.

När min sjuårige son och jag äter frukost brukar vi prata om allt mellan himmel och jord. Det är viktigt att han upplever måltiden som trevlig samvaro. Jag säger aldrig till mitt barn *sleva i dig maten så att vi kommer i väg*. Om barnet upplever ätandet som stressigt leder det i allmänhet till problem.

Barn är olika. Härförleden lade jag märke till att min son är hungrig när han kommer hem från eftermiddagsklubben trots att han har ätit mellanmål. För att råda bot på detta har jag med mig en frukt eller något annat att äta när jag hämtar honom.

Det bästa sättet att väcka barns intresse för mat är att låta dem delta i matlagningen. Min son och jag lagar ofta smoothie och spaghetti tillsammans. Matens utseende är viktigt. Min son har alltid ätit grönsaker före varmrätten och när han var liten brukade jag bygga bilar av morot, gurka och tomat på hans

”Jag säger aldrig till mitt barn sleva i dig maten så att vi kommer i väg.”

tallrik. Barn tycker inte om röriga rätter. Medan han lekte med och åt sin grönsaksbil hann jag laga och servera varmrätten.”

3 ENGAGERADE MOR- OCH FARFÖRÄLDRAR

”Jag är född i Indien. I min barndom var hälsofrågan oviktig. Huvudsaken var att maten var god och att den var tillräckligt salt och kryddad. Vi flyttade till Finland när jag var fem år gammal.

De finländska mor- och farföräldrarna skämmer bort sina barnbarn på samma sätt som de indiska. De ger dem chips, karameller, läsk, choklad och andra läckerheter som de inte själva fick som barn. Det vore viktigt att få med mor- och farföräldrarna i kampen mot övervikt. Varför inte uppmuntra barnen att upplysa dem om hälsosamma kostvanor? Bär och frukt är faktiskt utmärkt godis!” ■

GOTT
JUST NU

RÖTT PÄRON

Koka päronen i glögg och servera dem som juldessert.

MANDELPOTATIS

Den mjöliga mandelpotatisen ger underbart saftig potatislåda.

CLEMENTIN

Skapa julstämning: tryck in kryddnejlikor i skalet och njut av doften.

DADEL

Fyll dadlarna med blåmögelost och nötter. Servera godbitarna med glögg.

GRANATÄPPLE

Varför inte laga en enkel granatäppelsås och slå den på fruktig svampsallad?

KÅLROT

Vegetarianens julstek görs på kålrot, parmesan och vitlök.

FOTO ISTOCKPHOTO

Se
recept på skör-
detidens läckerheter:
Matbilagan och
yhteishyvä.fi

Förvara den mogna persimonen i kylskåp om du inte äter den genast.

Var hälsad PERSIMON!

Bli inte förvillad av namnet. Låt oss äntligen bekanta oss med persimonen som är skördetidens frukt, ursäktade bär.

Varför hugger vi inte tänderna i persimonen som i ett päron? Man får lust att skala persimonen (lyckas bäst med en tomatsskalare) och skära den i bitar. Det lönar sig ändå att hugga tänderna i den lagom söta persimonen som påminner om ett jätteplommon.

DET FAKTUM ATT persimonen inte är en frukt utan ett stort bär upplevs som förvillande.

Namnet kan också ställa till med bekymmer. Ibland kallas det stora runda bäret persimon, ibland sharon och ibland kaki. Ursprunget avgör: Persimonen kommer från Spanien, sharonen från Israel och kakin från Japan. Persimonen och sharonen är, i motsats till kakin, goda redan innan de har mjuknat. Bären är olika sorter.

PERSIMON RIMMAR utmärkt med ost. Man kan laga persimonsylt och servera

den till bland annat get- och blåmögelost, men man kommer lättare undan genom att laga en ost- och persimonsallad som man serverar med vinäggrett. Persimon lämpar sig väl i vintersallad. Det lagom fasta köttet rinner inte ner i salladsskålens botten lika lätt som vattnig tomat.

VARFÖR INTE kombinera persimon med getost och honung? Den som inte vill eller orkar laga en sallad kan äta persimonklyftor med smulad getost, honung, olivolja, peppar och några färska myntablad. Kanske är det vinterns fetasallad?

Den fiber-, magnesium- och kalciumrika persimonen lämpar sig utmärkt som ingrediens i frukostsmoothie och för smaksättning av bland annat kvarg.

Låt dig inte skrämmas av bruna prickar på persimonens yta. Prickarna visar att vissa kolhydrater har omvandlats till socker, vilket gör persimonen underbart söt och god.

PÅ JOBB HOS DIG

I spalten träffar vi S-gruppens personal.

På jobb
hos dig

Kia Soro jobbar som
visualist på Sokos
Wiklund i Åbo.

Visualistpraktikant
Sanni Leppävuori (t.v.)
hjälpste Kia Soro att
pynta julfönstret.

Jul för hela slanten

Julen kom till Sokos Wiklund i Åbo när visualist
Kia Soro klädde varuhusets julgranar och
förvandlade skyltfönstret till en sagovärld.

JULENS PRYDNADS- TRENDER

- 1** Festliga metallnyanser.
Placera ljus eller ledlampor
på en stor guldskimrande bricka.
Ljusstakar och julgransprydnader
i kristall ger angenäm feststämning.
Pläddar och kuddar i fuskpäls
rimmar med helheten.
- 2** Affärernas hyllor dignar av
Finland 100-prydnader. Varför
inte klä granen med blåvita kulor
och band med Finlandsflaggor.
Silverskimmer ger en känsla av lyx.
Byt ut tomtegardinerna mot gar-
diner i vitt och blått.
- 3** Traditionerna till heders. Det är
viktigt att värna om sina egna
traditioner och sin egen stil. Juls-
tämningen är på topp när alla trivs.

"I år pryds vårt traditionella julfönster av Önskningsarnas träd. Fåglarna på sagotrådets grenar levererar barnens brev till Julgubben i Korvatunturi. Fönstrets fantasivärld skapades med konstgjord snö, ledlampor och en nattblå fond. Inne i varuhuset ville jag skapa varm stämning: Varje avdelning har en gran klädd i vitt, blått och silver Finlands 100-årsjubileum till ära. Fastän jag har jobbat länge och intensivt med varhusets jul vill och orkar jag pynta i mitt eget hem. Jag kommer att skapa fridfull och varm julstämning med granris, lyktor, fällor och filter."

S-gruppens personal skickar hälsningar till ägarna.

Susa Nikula
personaldirektör,
SOK.

På jobb
hos dig

Vi bär ansvar för de unga

Anna-Kaisa Piippo
(t.v.), Samir Heroum,
Jonna Eerola och
Santtu Toivainen
ingår i styrgruppen
för programmet
Nuori Mieli Työssä.

”Handeln fungerar som bro till arbetslivet. En fjärdedel av S-gruppens 40 000 anställda är under 25 år. Utöver dessa sysselsätter vi årligen flera tusen säsongsbiträden. Det känns fint att få jobba med duktiga människor. Jag känner en viss oro för ungdomarnas arbetsförmåga och arbetslivserfarenhet. Syftet med vårt program Nuori Mieli Työssä är att säkerställa att de ungdomarna får värdefulla erfarenheter av och god förankring i arbetslivet.”

3 orsaker att koncentrera inköpen

MIN BUTIK

Handelslagens alla ägarkunder äger en lika stor del av sina handelslag. Handelslagen har inga andra ägare. S-gruppens affärer erbjuder sina ägare behändiga inköp och oöverträffade förmåner.

MINA FÖRMÅNER

S-gruppens uppgift är att betjäna sina ägarkunder, att tillgodse deras behov och att tillhandahålla ett brett urval av varor och tjänster till rimliga priser. Den inköpsrelaterade Bonusen är ägarnas viktigaste förmån.

GEMENSAM NYTTA

S-gruppen, som är en finländsk intressekedja, garanterar välfungerade tjänster i hela landet. Gruppen sysselsätter nästan 38 000 personer och betalar skatt i Finland. S-gruppen stöder finländsk kultur, idrott och samhällsverksamhet.

Känner du till S-gruppen?

S-GRUPPENS historia inleddes i början av 1900-talet när städernas medelklass, landsbygdsbefolkningen och industriarbetarna började kämpa för ekonomisk jämlikhet. Reaktionen var en följd av att många privata handelsmän eftersträvade stora vinster, slog människor i lånebojor och visade ringa intresse för varornas kvalitet. Antalet affärer var dessutom otillräckligt.

ANDELSLAGSVERKSAMHETEN

lämpade sig utmärkt för den finländska mentaliteten. Verksamhetsprincipen, som alltid har varit densamma, bygger på öppet medlemskap, demokrati, jämlikhet och rättvis utdelning av eventuellt överskott till ägarkunderna. Idén spred sig snabbt, vilket ledde till grundandet av handelslag i nästan varje kommun. År 1904 grundades Centrallaget för handelslagen i Finland (SOK) för att sköta gruppens gemensamma inköp, rådgivning och styrning.

UNDER PERIODEN 1920–1940

blev andelslagsverksamheten en viktig samhällsfaktor. Antalet medlemmar ökade och handelslagen satsade alltmer på kvalitet och varutillgång.

PÅ 1960-TALET

ledde urbaniseringen till att antalet handelslag på landsbygden minskade och på 1980-talet tampades butikerna på landsbygden med ekonomiska svårigheter.

ÅR 1983

förband sig de handelslagsanställda till förändringar i syfte att rädda verksamheten. Effektiviseringen innebar att industrianläggningar och kontor lades ned och att antalet butiker decimerades. Omorganiseringen ledde till att S-gruppen bildades. I dag omfattar gruppen 20 regionala handelslag, 8 lokala handelslag och SOK.

INOM LOPPET AV NÅGRA ÅR

blev S-gruppen lönsam och är det än i dag. Affärsverksamheten koncentrerades till några kärnområden och strategin riktades in på att erbjuda ägarkunderna nytta och förmåner. Bonussystemet och det gröna S-Förmånskortet lanserades i slutet av 1980-talet. Kedjeleverksamheten inleddes ungefär samtidigt.

NU PÅ 2010-TALET

vilar S-gruppen fortfarande på de 100 år gamla grundvärdena. Ledstjärnan är att underlätta finländarnas vardag, att verka ansvarsfullt och att gynna inhemskt arbete.

Text Tiina Leppiniemi

dina förmåner

MUSIK OCH TEATER

PSALMKONSERT MED SAMULI EDELMANN OCH JUKKA PERKO

S-Förmån 5 e

Med S-Förmåns kortet biljetter 29 e (norm. 34 e) till en psalmkonsert fylld av julstämning med Samuli Edelmann och Jukka Perko i Kalajoki kyrka 14.12 kl. 19. Programmet bjuder på de båda artisternas versioner av älskade psalmklassiker.

Kalajoki kyrka, Etelänykyläntie 1, Kalajoki.

• **Biljetter:** Konsertbiljetter till salu i Prisma i Ylivieska och S-market i Kalajoki. Lipputoimisto, tfn 0600 95 020 (0,99 e/min + lna/mta), lipputoimisto.fi.

• **Mer information:** actionshowteam.fi/tapahtuma/samuli-edelmann-jukka-perko-jouluinen-virsi-konsertti-kalajoen-kirkossa/.

HÖSTSONATEN PÅ ESBO STADSTEATER

S-Förmån 5 e

Med S-Förmåns kortet biljetter till föreställningen Syssonaatti 33 e (norm. 38 e) lö 17.2 kl. 16.

En scenuppsättning av Ingmar Bergmans film Höstsonaten. I huvudrollerna Satu Silvo och Leena Pöysti. Regi Pasi Lampela.

Esbo Stadsteater, Norrskenshallen, Norrskensvägen 8, Hagalund.

• **Biljetter och mer information:** Esbo Stadsteater, tfn 09 4393 388 (må-fre kl. 11-17), espoonteatteri.fi, lippu.fi.

MUSIKTEATER-FÖRESTÄLLNINGAR RUNT OM I FINLAND

S-Förmån 5 e

Med S-Förmåns kortet biljetter till alla föreställningar som ges av Suomen Musiikkiteateri

teri 37 e (norm. 42 e).

I programmet ingår: Musikalen Raparperitaivas, musikalen Queen, Golden Abba Show, We Rock!, musikalen Autiotalossa samt musikalen Ihan tuuliajolla.

Suomen Musiikkiteatteri, föreställningar runt om i Finland.

• **Biljetter och mer information:** Suomen Musiikkiteatteri, musiikkiteatteri.fi Tfn 044 3466 713, myynti@musiikkiteatteri.fi.

JULKONSERT MED MARIA YLIPÄÄ OCH UMO

S-Förmån 4 e

Med S-Förmåns kortet biljetter, förköp 29 e (norm. 33 e) till konserter med Maria Ylipää och UMO Jazz Orkestra under deras julturné i huvudstadsregionens kyrkor 8-20.12.

• **Biljetter:** Ticketmaster, tfn 0600 10 800 (1,98 e/min + lna), ticketmaster.fi, ticketmaster.fi/artist/umo-lippuja/694593.

• **Mer information och konsertplatser:** umo.fi.

Maria Ylipää och UMO har gjort nya arrangemang till bekanta julsånger.

ORATORIUM SKYMNING GRYNING TURNERAR I SVENSKFINLAND HÖSTEN 2017

S-Förmån 2 e

Med S-Förmåns kortet biljetter till oratoriet Skymning Gryning 28 e (norm. 30 e). Oratoriet är specialskrivet för FINLAND 100 ÅR av Thomas Enroth & Co och Thomas Lundin.

Biljetter: studioticket.fi

• **Mer information:** www.facebook.com/oratoriumskymning

RESOR

BEKVÄMASTE SJÖVÄGEN FÖR BILISTER ÄVEN VINTERTID

S-Förmån 10 %

Med S-Förmåns kortet 10 % rabatt på Viking Lines paket. Paketerna från Helsingfors och Åbo gäller även på vintern. Bonus på hela resans pris.

• **Bokningar och mer information:** vikingline.fi/s-kort, Viking Lines resetjänst 0600 41577 (1,75 e/samtal. + lna/mta), booking@vikingline.com. S-Förmåns kortet bör nämnas vid bokning och uppvisas vid terminalens incheckning.

FAMILJER OCH BARN

ÅK SKRIDSKO I SALO OCH SOMERO

S-Förmån: gratis

Med S-Förmåns kortet avgiftsfri skridskoåkning kl. 15-17 i Salo 7.10, 21.10, 4.11, 18.11, 2.12, 16.12 samt i Somero 21.10, 18.11 och 16.12.

SSO-hallen, Tahkonkatu 1 (Idrottsparcken), Salo. Somero ishäll, Joensuuentie 51, Somero.

• **Mer information och tidtabell:** sso.fi.

SEA LIFE HÅLLER ÖPPET ÄVEN I DECEMBER

S-Förmån 1-2 e

Med S-Förmåns kortet biljetter i Sea Lifes nätbutik barn 10 e och vuxna 14 e (norm. 12 / 15 e).

Sea Life Helsingfors, Tivolivägen 10, Helsingfors.

• **Biljetter och mer information:** sealife.fi, sealifeshop.fi, tfn (09) 5658 200. Vi öppnar alla dagar kl. 10.

ÖVRIGA FÖRMÅNER

GRATIS TRAFIKSYN-UNDERSÖKNING FÖR 65 ÅR FYLLDA

S-Förmån 35 e

Med S-Förmåns kortet gratis undersökning av trafiksyn för 65 år fyllda (norm. 35 e).

• **Mer information och verksamhetsställen:** Tfn 010 190 200 (msa/lna), silmaasema.fi.

RÖDA KORSETS FAMILJEKALENDER 2018

S-Förmån 1,70 e

Med S-Förmåns kortet en väggkalender 2018 med Virpi Pekkalas skojiga och tydliga illustrationer för 15,20 e + leveranskostnader (norm. 16,90 e + lev.kostn.).

Röda Korsets butik, Fabriksgatan 1 a, Helsingfors.

• **Beställningar:** punaisenristin-kauppa.fi där du får S-Förmånen genom att ange koden 4MVEV3N5 i beställningsuppgifterna, tfn 020 701 2211 eller Röda Korsets butik, Fabriksgatan 1 a i Helsingfors, öppen må-fre kl. 10-16.

B-KORTETS FÖRDJUPANDE SKEDE HOS LILLIPUTTI

S-Förmån 20 e

Med S-Förmåns kortet B-

Tidningen ansvarar inte för ändringar efter pressläggningen.
Förmånerna ger ingen Bonus, om inget annat nämns.

kortets fördjupande skede i december hos bilskolan Lilliputti 399 e (norm. 419 e).
Begränsat antal platser.
Bilskolan Lilliputti Oy,
Skidbacksvägen 18, Helsingfors.
• **Mer information:** lilliputti.com.

HELSINKI CARD TILL FÖRMÅNSPRIS S-Förmån 1–5 e

Med S-Förmånskortet kortet Helsinki Card 24 h för 41 e (norm. 46 e), 48 h för 51 e (norm. 56 e) och 72 h för 61 e (norm. 66 e) och en förmån på 1 e för kort till barn 7–16 år (norm. 23–33 e). Med kortet Helsinki Card åker du obegränsat i kollektiva färdmedel samt med Sveaborgs färjan, får en avgiftsfri stadsrundtur samt besöker utan inträdesavgift stadens viktigaste museer och sevärdheter.
• **Mer information och närmare uppgifter om förmåner:** helsinkicard.com.
• **Kort till förmånspris:** Strommas kundtjänst i Turistinformationen (Norra esplanaden 19), Sokos Hotels i Helsingfors och Esbo samt Radisson Blu Hotels i Helsingfors.

BILJETTER TILL MATCHER MED JOKERIT S-Förmån 5 e

Med S-Förmånskortet biljetter med 5 euro rabatt till en toppmatch den 21 december då Jokerit möter Avtomobilist Jekaterinburg.
Hartwall Arena, Arenagränden 1, Helsingfors.
• **Biljetter:** Ticketmaster, tfn 0600 10 800 (1,98 e/min + lna) eller via den här länken: bit.ly/2ysBE8v.

STADSRUNDTUR I HELSINGFORS S-Förmån 1–5 e

Med S-Förmånskortet vuxna 27 e (norm. 32 e), barn 6–15 år

15 e (norm. 16 e). Rundturen Helsinki Panorama Sightseeing är ett bekvämt sätt att bekanta sig med huvudstadens sevärdheter.
Esplanadparken, Fabiansgatan, Helsingfors.
• **Biljetter och mer information:** stromma.fi. Biljetter till rabatterat pris på nätet med koden S-ETU17. Avgångar alla dagar kl. 11 och fre-lö även kl. 13.30.

MUSIKKURSER PÅ JAMKIDS OCH DEMO S-Förmån 10–20 e

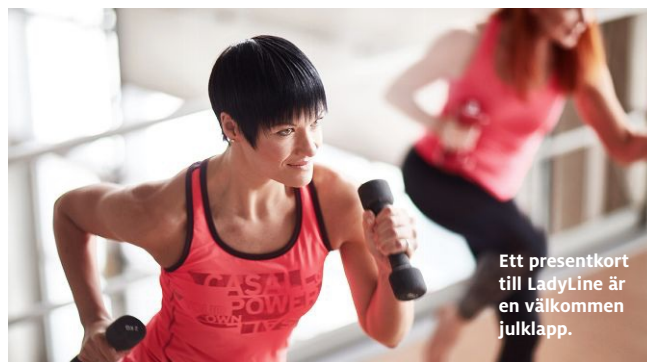
Med S-Förmånskortet rabatt 10–20 euro i musikskolorna Jamkids och Demo. Reservera i tid musiklektioner för ditt barn eller en hobby till dig själv.
Musikskolorna Jamkids och Demo har verksamhet i Esbo, Helsingfors, Vanda, Kyrkslätt och Lojo.
• **Jamkids:** jamkids.fi, info@jamkids.fi, tfn 0400 944 222.
• **Demo:** musiikkikouludemmo.fi, asiakaspalvelu@musiikkikouludemmo.fi, tfn 0400 433 272.

VÅRD FÖR TORRA HÄNDER OCH FÖTTER S-Förmån 3,50 e

Med S-Förmånskortet presentförpackning 8,50 e (norm. 11,77 e). Presentförpackningen innehåller handkräm (75 ml) och fotkräm (100 ml). Bonus med S-Förmånskortet.
• **Mer information:** apteekkishop.fi/Aco-kaesi-ja-jalkavoide-lahjapakkaus.

LÄTTASTE SÄTTET ATT LÄRA SIG SPELA PÅ WEBBEN S-Förmån 14 e

Med S-Förmånskortet gratis testperiod på en månad i Finlands största nätbaserade instrument- och sångundervisningstjänst Rockway.fi.
• **Mer information:** rockway.fi/etukortti.

Ett presentkort till LadyLine är en välkommen julklapp.

GÅVOSEDEL TILL MOTIONSCENTER EASY FIT S-Förmån 30 e

Med S-Förmånskortet en gåvosedel värd 30 euro för Easy Fits gymavgifter. Gäller endast nya kunder och kan inte kombineras med andra erbjudanden. Förmånen gäller fram till 31.1.2018.
• **Mer information:** easyfit.fi/s-lahjaseteli.

GÅVOSEDEL TILL MOTIONSCENTER LADYLINE S-Förmån 60 e

Med S-Förmånskortet en gåvosedel värd 60 euro för LadyLines gymavgifter. Gäller endast nya kunder och kan inte kombineras med andra erbjudanden. Förmånen gäller fram till 31.1.2018.
• **Mer information:** ladyline.fi/s-lahjaseteli.

FINNKINOS MÅNADENS FILM

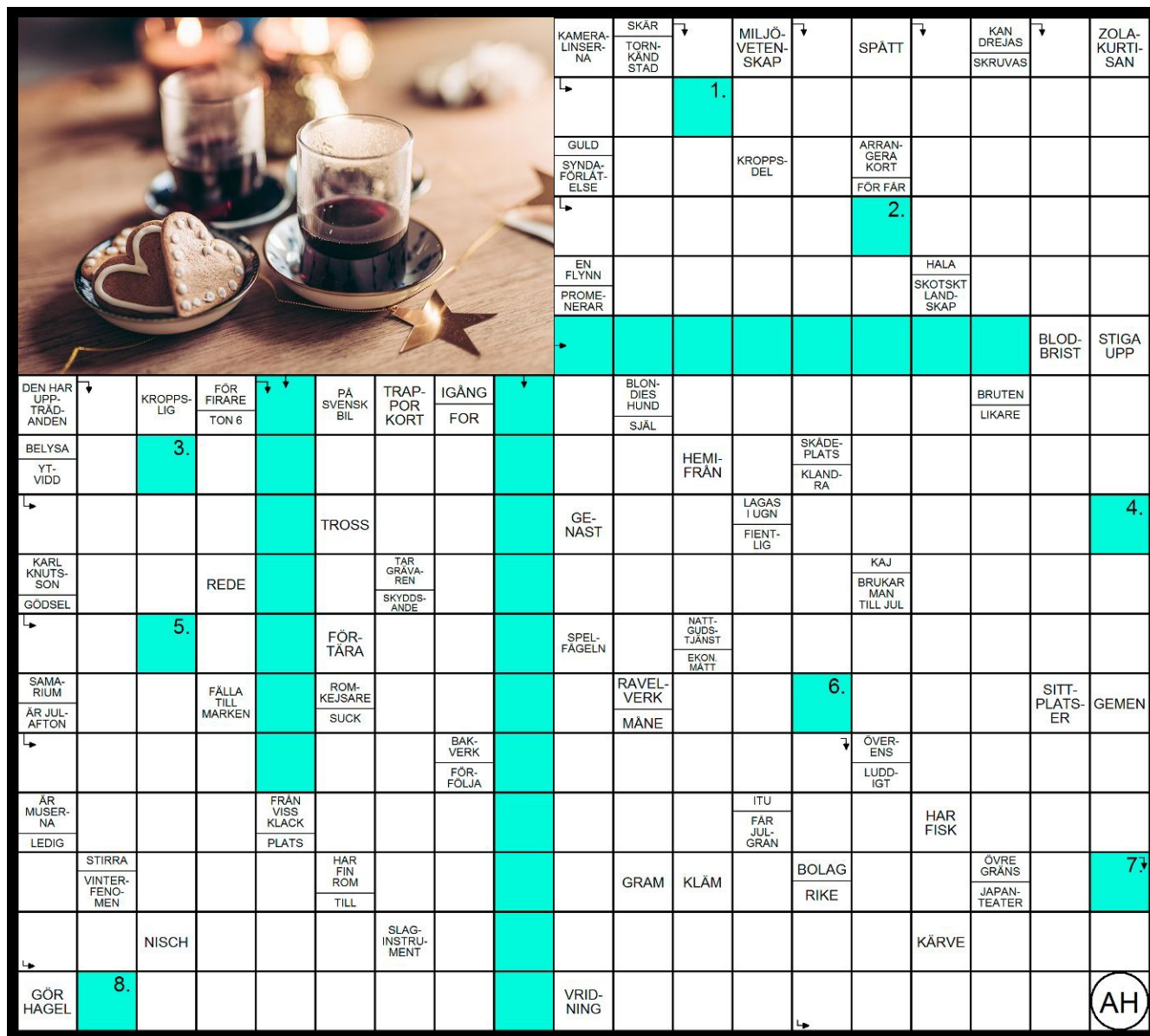

Läs intervjun med Emily Shipway som spelar Halmhatten på tidningens sista uppslag.

HALMHATTEN, FILTTOFFLAN OCH BRÖDERNA RUBENS S-Förmån 15 %

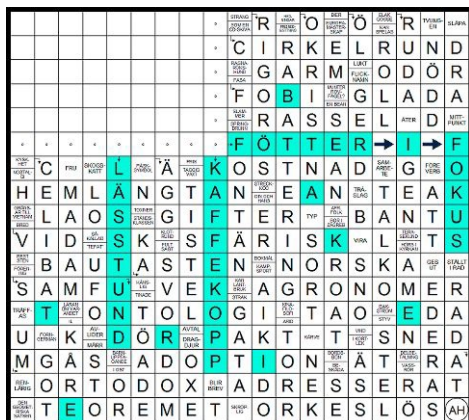
Med S-Förmånskortet 15 % rabatt på enskilda biljetter till Månadens film. Förmånen gäller i biografernas biljettkassor (uppvisa S-Förmånskortet) och i nätbutiken (uppge koden joulukuu17). Förmånen gäller på alla Finnkinos biografier runtom i landet.
• **Mer information:** finnkino.fi.

BILDKRYSS

Lösning 5/2017:
BAKTARIE.

Vinnare 5/2017:
Majvor Sundbäck,
Närpes. Redaktionen
gratulerar!

NYCKELORD 6/2017

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

SVARA senast 15.12.2017 på blanketten som finns på www.yhteishyva.fi/samarbete eller skicka nyckelordet (8 bokstäver) per post till adressen: Samarbetes redaktion, "Kryss 6", PB 88, 00002 Helsingfors.

Det räcker med att skicka nyckelordet, du behöver alltså inte skicka hela krysset. Kom ihåg att ange ditt namn och din adress. Bland alla lösningar lottar vi ut ett S-gruppens presentkort värt 50 euro.

Jag lovar att det smakar!

Skådespelaren och skoleleven Emily Shipway, 9, berättar hur man lär sig äta sushi och vilka delikatesser man kan laga i hemköket.

Emily Shipway
spelar Heinähattu i
filmen Heinähattu,
Vilttitossu ja Ruben-
sin veljekset som
hade premiär i
november.

Vilka maträtter tycker du om?

Makaronilåda, pasta bolognese och potatismos med ketchup. Jag tycker också om pappas special shepherd's pie with crumble gjord på bär eller äpplen och jag älskar buskblåbär. Det bästa av allt är nog sushi. Vi äter sushi på restaurang och ibland lagar jag sushi med min syster och min bror. Första och andra gången man äter sushi tycker man kanske att "det inte är min grej", men tredje gången man äter sådana kan jag nästan lova att de smakar. Tredje gången gillt.

Hurudana matvanor har ni?

Om vi inte har träning äter hela familjen tillsammans även på vardagarna. Vi sitter alltid till bords. Jag skulle gärna äta eldig mat sittande på golvet.

Fick du mycket delikatesser under inspelningen av filmen Heinähattu ja Vilttitossu?

Vi åt lunch varje dag. Jag och Ella, som spelade Vilttitossu, fick inte röra godsakerna under inspelningen. Vi skulle ha blivit alltför vilda.

Bakar eller lagar du mat?

Jag kan inte ens steka ägg. En gång försökte jag baka en chokladkaka, men den misslyckades. Jag bakade den utan anvisningar. Det lönar sig nog att följa receptet när man bakar eller lagar mat. En gång lagade jag leksakslim av potatismjöl och vatten hemma i köket, men mamma tyckte inte om det. Jag hittade receptet på Youtube. Jag tycker om att baka semlor och pepparkakor tillsammans med mamma. Till julen kommer pappa och jag att baka en engelsk fruktkaka.

Vilket recept rekommenderar du?

Mamma och jag brukar laga smoothies. I går hittade jag på ett nytt recept: banan, gurka, äpple och äppelsaft. Det lönar sig att prova!

Elektroniska kvitton förkommer inte!

Säkerställ att du har kvittona och garantikvittona för dina julinköp i säkert förvar.
Ladda ned S-mobil och ta i bruk vår elektroniska kassakvittotjänst.
I fortsättningen får du dina kassakvitton direkt i telefonen!
Läs mer: s-mobil.fi och s-kanava.fi/kassakvitto